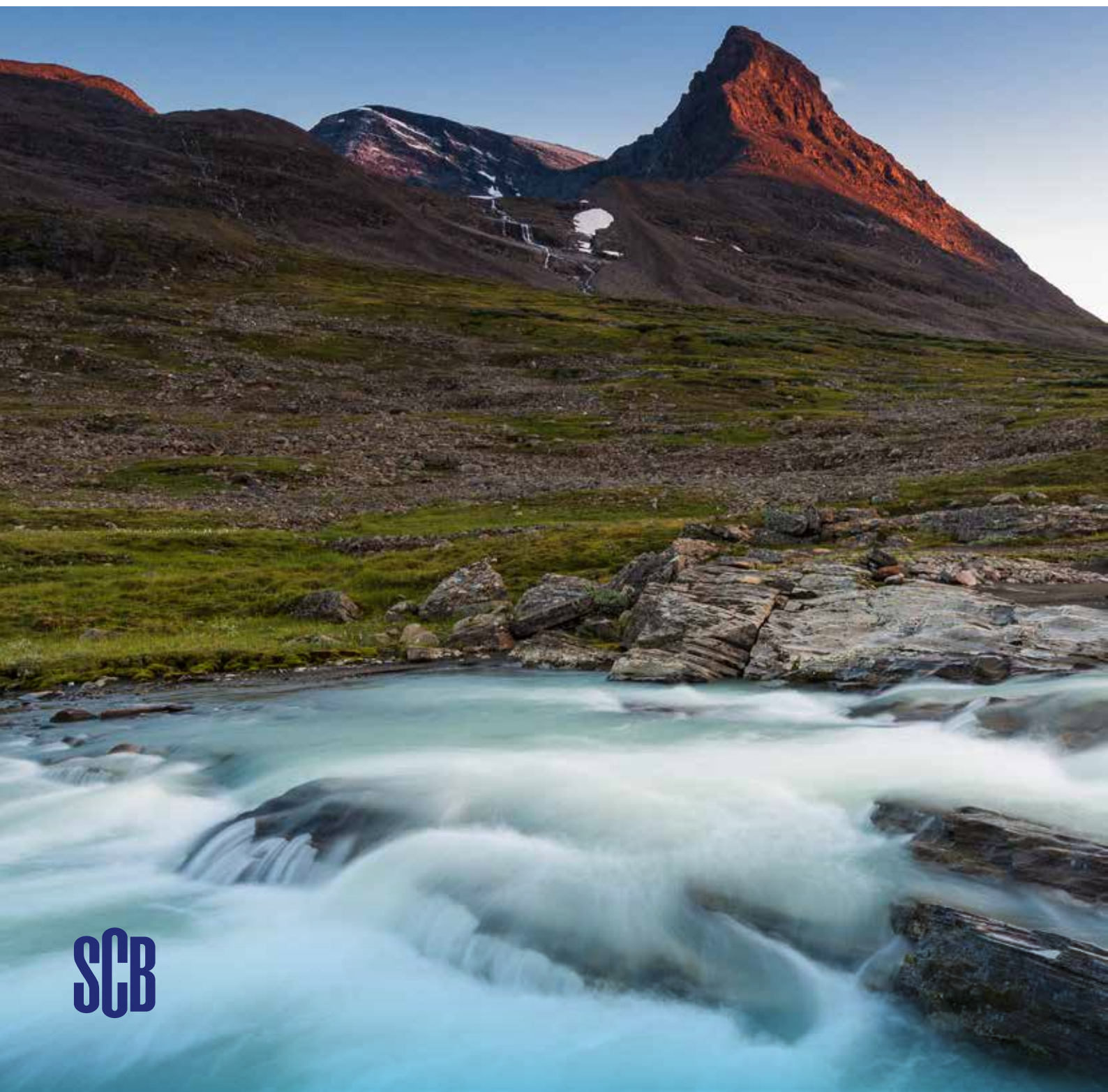

Verksamhetsplan 2026-2028

Verksamhetsplan 2026–2028

Producent:

SCB, Statistiska centralbyrån
701 89 Örebro
Enheten för verksamhetsstyrning och stöd

Förfrågningar:

Fredrik Rahm
010-479 65 97
fredrik.rahm@scb.se

Du får kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.
Vi vill dock att du uppger källa på följande sätt:
Källa: SCB, Verksamhetsplan 2026–2028

Operational Plan 2026–2028

Producer:

Statistics Sweden
Business Management and Support
SE-701 89 Örebro, Sweden
+46 10-479 40 00

Enquiries:

Fredrik Rahm
+46 10-479 65 97
fredrik.rahm@scb.se

You may copy and otherwise reproduce the contents in this publication.
However, remember to state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, Operational Plan 2026–2028

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Innehåll

Nuläge och omvärld.....	3
Ny teknik och innovation ger nya möjligheter	3
Säkerhetsläget innebär ökade krav	4
Ekonomi och kompetensförsörjning	4
SCB:s strategi	4
Användbar statistik och data	5
Säkrad datatillgång.....	8
Effektiv, innovativ och säker statistikproduktion.....	10
Vi utvecklar verksamheten och oss själva.....	11
Starkare tillsammans	11
Prioriterade områden inför kommande år	12

Nuläge och omvärld

SCB:s utvecklingsinsatser har under de fyra senaste åren i stor utsträckning bedrivits utifrån de fyra prioriterade målbilder som formulerades under hösten 2021. Under 2026 ska vi slutföra arbetet med målbilderna. Införandet av kombinerad insamling i Arbetskraftsundersökningarna (AKU), de nya undersökningarna Befolkningens arbetsmarknadsstatus och Ekonomisk statistik på kvartal, ökad användning av uppgifter från momsregistret som ersatt direktinsamling samt att vi upphört att samla in prisuppgifter i butiker för framställning av Konsumentprisindex är alla exempel på sådant vi åstadkommit inom ramen för målbilderna. Vi har dock ett fortsatt stort utvecklingsbehov, inte minst kopplat till sådant som bidrar till en effektivisering av verksamheten. Effektivisering behövs för att möjliggöra annan nödvändig utveckling av statistiken givet de krav som följer av nya regleringar.

SCB:s statistikverksamhet styrs i hög utsträckning av regleringar inom ramen för det europeiska statistiksystemet. Regleringarna pekar ut **vilken** statistik som ska produceras men innehåller också ofta relativt detaljerade krav på **hur** statistiken ska produceras. Under kommande år behöver vi beakta nya regelverk som innebär att vi behöver utveckla ny statistik och även publicera statistik mer frekvent och mer detaljerat. Vidare ska vi också implementera nya manualer och klassificeringar inom flera områden. Därutöver tillkommer önskemål som nationella användare ger uttryck för om snabbare, mer jämförbar och sammanvändbar statistik.

Ett allt större fokus på data som en strategisk resurs påverkar SCB ur flera olika perspektiv. Den ökande mängden digitala datakällor i samhället innebär att vi kan bearbeta och nyttja dem för statistikändamål och i ökad utsträckning ersätta den direktinsamling som görs från exempelvis företag. I ett vidare perspektiv kan SCB som myndighet ha en roll att fylla vad gäller nationell dataförvaltning, med utgångspunkt i att vi sedan tidigare har en stor erfarenhet av att hantera och kvalitetssäkra data. SCB:s uppgift kan därmed på sikt komma att utökas.

Ny teknik och innovation ger nya möjligheter

Den digitala utvecklingen går snabbt och erbjuder möjligheter att utveckla våra arbetssätt. Artificiell intelligens (AI) har en stor potential att väga upp de utmaningar som offentlig sektor står inför när det gäller resurser och kompetens. Samtidigt ställer tekniken också krav på ny kompetens inom sektorn. Regeringen har höga förväntningar på att myndigheterna i sitt utvecklingsarbete tillvaratar dessa möjligheter att effektivisera verksamheten. För SCB handlar det bland annat om att säkerställa att kompetens, tekniska förutsättningar och ramverk som styr användningen och arbetet med AI finns på plats. Andra återkommande ledord i styrningen av den statliga verksamheten är medborgarnytta, effektivitet och förenkling vilket i praktiken redan präglar regeringens målsättning för SCB via det årliga regleringsbrevet.

Som myndighet kan vi bidra till att stärka svensk konkurrenskraft och innovation genom att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader samt att vår statistik och data kan bidra till innovation i nästa led.

Säkerhetsläget innebär ökade krav

Det ökande cybersäkerhetshotet, ökad förekomst av "hacktivism" där man använder olika digitala kanaler för spridning av desinformation beskrivs som ett av nutidens nya stora riskområde. Vidare uppmärksammas allt oftare olika former av försök till otillbörlig påverkan som utmanar myndigheterna och skadar förtroendet för samhällsinstitutionerna.

Säkerhetsläget är fortsatt allvarligt och ställer krav på myndigheten främst gällande cyber- och informationssäkerhet. I närtid kommer nya regelverk att implementeras samtidigt som insatser löpande behöver göras för att hantera en förändrad och ökad hotbild. SCB bedöms i nuläget inte som helhet utgöra samhällsviktig verksamhet utifrån de vägledningar Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) satt upp. Detta utesluter dock inte att SCB:s statistik kan utgöra en viktig del för att den statliga förvaltningen ska fungera. Varje myndighet ska utifrån förordningen om statliga myndigheters beredskap beakta totalförsvarets krav i sin verksamhet. I detta ingår att planera för att myndigheten vid fredstida krissituationer och höjd beredskap ska fortsätta sin verksamhet så långt det är möjligt med hänsyn till tillgången på personal och förhållandena i övrigt.

Ekonomi och kompetensförsörjning

Ett utmanande ekonomiskt läge, samtidigt som att förväntningar och krav på myndigheter ökar, innebär behov av prioriteringar och rätt mix av kompetens inom myndigheten för att klara av både nuvarande och kommande uppdrag. Samtidigt stimulerar detta också till att utveckla verksamheten för att åstadkomma de effektiviseringar som måste till.

Regeringen pekar på behovet av ett ökat samarbete med andra myndigheter och aktörer i samhället i arbetet med att utveckla smarta lösningar och tjänster, vilket ger förutsättningar för en mer robust verksamhet som står väl förberedd inför framtiden och dess utmaningar. SCB kanaliserar detta inom systemet för den officiella statistiken med ett etablerat samarbete mellan statistikansvariga myndigheter och internationellt bedrivs ett aktivt samarbete inom ramen för det europeiska statistiksystemet.

SCB:s strategi

SCB:s strategi omfattar en vision och fem strategiska mål. SCB:s vision och strategiska mål styr inriktningen för verksamheten på längre sikt och ger stöd när vi behöver prioritera. Verksamhetsplanen utgör en konkretisering av hur förflyttningen ska ske under de närmaste åren samt pekar ut vad som är mest prioriterat.

SCB:s vision är att **vi ger samhället användbar statistik att lita på**, vilket konkretiseras i följande fem strategiska mål med delmål:

Användbar statistik och data

- Innehåll som är aktuellt och relevant
- Lätt att hitta, använda och förstå
- Uppdrag som ger samhällsnytta

Säkrad datatillgång

- Att lämna uppgifter är enkelt
- En effektiv och ändamålsenlig datatillgång
- Datahanteringen är effektiv

Effektiv, innovativ och säker statistikproduktion

- Statistikproduktionen är effektiv
- Statistikproduktionen är innovativ
- Statistikproduktionen är säker

Vi utvecklar verksamheten och oss själva

- Förhållningssätten kännetecknar kulturen
- Rätt förmåga idag och i framtiden
- Hållbart arbetsliv

Starkare tillsammans

- Stärkt nationell samordning
- Påverkan internationellt
- Internationellt utvecklingssamarbete som gör skillnad

Användbar statistik och data

Utveckling av den sociala statistiken

Utvecklingen av den sociala statistiken under 2026–2028 är tydligt kopplad till det europeiska statistiksystemet. Nya ramlagar har antagits, eller kommer inom en snar framtid antas, för befolkning (ESOP) samt delar av arbetsmarknaden. Båda ramlagarna innebär mer frekvent och detaljerad statistik. Det kommer också att tas fram ny statistik om bland annat gig-arbete inom Arbetskraftsundersökningarna (AKU) och psykisk ohälsa inom Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF). Hushållens utgifter, som är en intermittent undersökning, genomförs 2026 och publiceras 2027. Det har tillkommit frågor jämfört med tidigare och undersökningen genomförs denna gång med en ny design.

Det finns tydlig efterfrågan från användarna på ökad aktualitet i statistiken. Därför utvecklar vi viss statistik så att den kan publiceras oftare. Ett exempel på det är inkomststatistik per månad som från och med 2026 kommer att publiceras kvartalsvis jämfört med årlig statistik idag.

Användarna uttrycker också behov och önskemål om utökat innehåll i statistiken inom flera områden. Utvecklingen av arbetsmarknadsstatistiken kommer att prioriteras. Exempelvis kommer vi införa en förbättrad modell som kommer öka tillförlitligheten för variabeln företagare i Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) samt genomföra analyser av den nyligen tillagda utbildningsvariabeln i BAS. Vi kommer också genomföra ytterligare analyser av skillnader mellan BAS och AKU. Dessutom fortsätter arbetet med utvecklingen av arbetsmarknadsräkenskaper och av den nya undersökningen Lediga jobb och rekryteringsbehov. Vi kommer bland annat att förbättra statistiken om efterfrågan på arbetskraft inom bemanningsbranschen och om antalet personer som saknas inom olika yrken.

Det finns också tydliga användarbehov, inklusive EU-krav, av mer tillförlitliga uppgifter från AKU. Det gäller inte minst statistiken avseende arbetslöshet. De utredningar som SCB genomför under 2026 ligger till grund för beslut om åtgärder som ska säkerställa mer stabila skattningar i AKU. Åtgärderna implementeras under perioden 2026–2028. Utvecklingen av direktinsamling från individer och hushåll kommer också att bidra till förbättrade möjligheter till stabilare skattningar i AKU.

Migration och integration är ämnesområden där vi ser behov av att förstärka vår analyskapacitet. SCB har fått flera regeringsuppdrag inom integrationsområdet och migration har aktualiserats i ESOP samt i uppföljning av ny asyllagstiftning i EU. Det är även i fokus i myndighetssamarbetet Work in Sweden där Tillväxtverket har en samordnande roll.

Utveckling av den ekonomiska och miljöekonomiska statistiken

De kommande åren präglas den ekonomiska och miljöekonomiska statistiken ovanligt mycket av införande av flera nya klassificeringar och nya manualer som följer av internationella krav. Dessa återspeglar också nationella behov. Flera av dagens manualer är 10 till 15 år gamla. När nya manualer används kan statistiken fånga nya fenomen genom en mer relevant och aktuell beskrivning av ekonomin. Införandet förbättrar möjligheterna att analysera effekterna av digitalisering och globalisering samt att beskriva välfärd och uthållig tillväxt. Det bidrar också till att omhänderta användarnas önskemål om finare uppdelad och snabbare statistik, men också förbättrad tillförlitlighet, samstämmighet och jämförbarhet.

Införandet av COICOP 2018¹ ger en modernare bild av konsumtionsmönster, med detaljer om nya varor och tjänster som inte var lika vanliga vid tillkomsten av nuvarande version, till exempel växtbaserad mjölk och digitala paketiösningar. COICOP används i flera delar av statistiken och implementeringen slutförs under 2026 genom införandet i konsumentprisindex.

¹ Classification of Individual Consumption According to Purpose och är en statistisk standard framtagen av FN som används för att klassificera hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål

SNI2025² och CPA 2.2³, som används för att klassificera företags branschtillhörighet respektive produkter, rullas ut i produktion 2026–2029. Den nya SNI-versionen återspeglar dagens branscher bättre, inte minst inom IT- och tjänsektorn. Sammanlagt påverkas ett fyrtiotal statistikprodukter och omläggningen innebär ett omfattande arbete i form av klassificering och framställning av statistik enligt den nya och gamla klassifikationen för att hantera eventuella tidseriebrott. Sverige har haft en egen version av CPA som kallas SPIN⁴, men kommer att behöva gå över till EU:s produktklassificering denna gång. Det pågår en diskussion på Eurostat om ambitionsnivån för tillbakaskrivningarna vilket kommer påverka den insats som SCB behöver göra.

I den nya miljöklassifikationen CEP⁵ miljöklassas den del av en verksamhet som är intressant ur olika miljöaspekter, som till exempel luft, vatten, klimat, energi och avfall. Användarna får en tydligare koppling mellan miljöaspekter i statistiken och klassifikationen hjälper till att ge en tydlig bild av hur resurser används för miljöskydd och hållbarhet. Arbetet kräver ingen ny insamling utan görs som en omklassning av befintlig statistik. Implementeringen inom miljöräkenskaperna har pågått sedan 2024 och slutförs 2026.

Eurostat arbetar för att kraven i de nya manualerna för att producera nationalräkenskaperna respektive betalningsbalansen ska vara samstämmiga. För att möta detta inför vi nya datakällor i statistikprodukterna som förväntas både ge en ökad samstämmighet och förbättrad kvalitet i statistiken. Den nya europeiska manualen för nationalräkenskaperna (ENS) är rättsligt bindande och processen att revidera ENS pågår med planerat införande till 2030.

Inom miljöområdet implementerar vi nya moduler i miljöräkenskaperna och under 2026 upprättar vi statistik över ekosystemtjänster. Den nya modulen innehåller information om ekosystemens omfattning, tillstånd och tjänster, inbegripet deras bidrag till ekonomin och människors välbefinnande. Med nya EU-krav på att redovisa arean och förändringar i arean för ingående ekosystemtyper, till exempel skog och våtmarker, är detta statistik som har behov av en höjd förmåga att effektivt hantera geodata.

Med utgångspunkt från genomförda utvecklingsarbeten inom företagsstatistiken, bland annat nya statistiska enheter och införande av en årgångsram, genomför SCB insatser för att öka statistikens relevans och sammanvändbarhet. Det gör vi genom en förändrad samgranskning och en översyn av storföretagspopulationen. Genom att börja använda ett nytt samgranskningsverktyg rörande de stora företagens ekonomiska uppgifter ska vi förbättra jämförbarheten och

² Standard för svensk näringsgrensindelning avseende företag

³ Classification of Products by Activity är en standard inom EU som används för att klassificera produkter (både varor och tjänster) utifrån den ekonomiska aktivitet som producerar dem

⁴ Standard för svensk produktindelning efter näringsgren

⁵ Classification of Environmental Purposes är en standard antagen av FN som reglerar miljöräkenskaperna.

sammanvändbarheten i statistiken. Detta, tillsammans med översynen av samgranskningsprocessen, har som målsättning att de uppgifter som levereras till NR inte ska behöva revideras.

En utredning av hur företagens utlandsproduktion kan beskrivas statistiskt ska genomföras. Det är av särskild vikt sett till det geopolitiska läget och behovet att bättre beskriva globaliseringens effekter. Det kan bland annat göras genom mikrodatalänkning där ett pågående projekt, finansierat av Nordiska ministerrådet och Eurostat, fokuserar på att beskriva företagens värdekedjor inklusive information om kritiska råvaror, geopolitiska risker och strategiska beroenden. Det är information som belyser ekonomisk säkerhet, företagens motståndskraft och konkurrenskraft.

Säkrad datatillgång

SCB omfattas av regeringens förenklingspolitik, som syftar till att företag och organisationer bara ska behöva lämna samma uppgifter en gång. Under många år har SCB arbetat för att successivt minska uppgiftslämnarbördan, bland annat genom att ersätta direktinsamlade data med administrativa data i statistikproduktionen. Erfarenheterna så här långt pekar på att uppgiftslämnarbördan reellt kan påverkas när direktinsamlade data ersätts helt med administrativa data. När detta sker minskar samtidigt också SCB:s kostnader för datahantering. Att enbart minska urvalsstorlek, eller ersätta en delmängd av variablerna i en undersökning, leder dock inte till några större kostnadsbesparingar eftersom genomförandekostnaderna till stor del är fasta. På kort sikt kan det till och med leda till högre kostnader då man måste använda flera olika källor för att framställa statistiken. Vägledande i SCB:s arbete är att de åtgärder som vidtas för att minska uppgiftslämnarbördan också måste leda till minskade kostnader för att insatserna ska vara hållbara och inte tränga undan annan statistikproduktion.

Strategisk inriktning för användning och utveckling av administrativa datakällor

Inom ramen för utvecklingsarbetet av den ekonomiska statistiken har SCB identifierat tio administrativa datakällor som strategiskt viktiga för framtida statistikproduktion. Datakällorna kommer att vara utgångspunkten för vår system- och metodutveckling inom området. Fem av källorna är helt eller delvis i produktion med fortsatt arbete för att säkerställa en så bred och effektiv användning som möjligt. Ett utvecklingsområde i detta avseende är systematisk inhämtning av information från årsredovisningar för att jämföra med och komplettera, och i bästa fall på sikt ersätta, den insamling av data som idag sker direkt från företag. Införandet av data från digitala årsredovisningar kommer att fördjupas i Företagens ekonomi och möjligheterna till att använda dem i fler produkter kommer att utredas. I detta inkluderas också hur AI/ML kan användas som hjälp vid införandet av nya klassifikationer och för att förbättra imputering av värden.

Fyra av datakällorna befinner sig i ett utvecklingsskede. Här har SCB en viktig roll i att beskriva statistikbehoven och hur de bör beaktas i den slutliga utformningen för att minska uppgiftslämnarbördan samt möjliggöra ny och bättre statistik.

Ett exempel är VAT in the Digital Age (ViDA), ett EU-initiativ som syftar till att digitalisera och standardisera rapporteringen av alla gränsöverskridande transaktioner mellan företag. I anslutning till denna reglering planeras för en svensk tillämpning, transaktionsbaserad rapportering (TBR), där Sverige har möjlighet att gå längre än EU:s minimikrav när det gäller innehåll, vilket skulle innebära att befintlig direktinsamling påtagligt kan minskas. Ett annat exempel är betalkortsdata, som inom kort kommer göras tillgängliga, men där det kvarstår ett behov att dessa data också ska omfatta organisationsnummer från den säljande parten. Det är avgörande att dessa uppgifter kompletteras med den information som krävs för att kunna användas för statistikproduktion, både för att utveckla statistiken och för att fortsatt minska uppgiftslämnarbördan.

Användning av satellitdata är till stora delar ett nytt område som undersöks vilket kan ligga till grund för mer frekvent och snabbare statistik, framför allt inom miljö samt mark och bebyggelse. Detta görs i samverkan med en extern aktör genom ett grantsfinansierat projekt där vi prövar hur satellitdata kan användas inom markanvändningen. Om denna typ av data kan nyttjas kommer direktinsamlingen minska.

Det bör påpekas att administrativa datakällor i grunden är utvecklade för andra syften än statistik, vilket innebär att de ofta kräver omfattande anpassning för att kunna användas i statistiska sammanhang. Det behöver gå att förstå hur data har genererats för att bedöma om kvaliteten är tillräcklig för ett specifikt syfte. Detta ställer krav på både teknisk kompetens och metodutveckling. Samtidigt behövs också en långsiktighet i de datakällor som väljs då ett införande ofta är förenat med en betydande resursinsats.

Säkrad datatillgång från individer och hushåll

De minskande svarsandelarna i intervjuundersökningar riktade mot individer och hushåll förefaller ha bromsat upp något de senaste åren. En möjlig förklaring kan vara att vi infört så kallad kombinerad insamling där man också kan medverka via webbaserad enkät. Kombinerad insamling används idag i samtliga undersökningar med intervjuinsamling från individer och hushåll. Webbinsamling kommer framgent erbjudas ytterligare grupper i AKU. Dessutom ska vi genomföra insatser för att förbättra tillgången till aktuella telefonnummer samt undersöka möjligheterna till att införa automatiserad uppringning för att minska den tid intervjuerna lägger på icke-svar. Inom ramen för det prioriterade området Direktinsamling individer och hushåll ska vi vidareutveckla intervjuprocessen bland annat med intervju on demand och möjliggöra för fler tillämpningar av webbaserade enkäter.

Statistik rörande individer och hushåll bygger i hög grad på data från administrativa register. Arbetsgivardeklarationen (AGI) är efter införandet en välanvänd

källa och har bland annat möjliggjort ny månadsstatistik för befolkningens arbetsmarknadsstatus och ersatt direktinsamlade data i studier av övergången mellan olika studieformer. Med den nya datakällan AGI och nya statistiken om Befolkningens arbetsmarknadsstatus, BAS som grund kommer vi pröva om undersökningen Arbetsorsakade besvär kan frikopplas från AKU:s intervjuinsamling. Under 2026 påbörjas publiceringen av statistik för månadsinkomster vilken också baseras på ny registerinformation från bland annat AGI.

Systemutveckling som understödjer förflyttning

För att kunna fånga och använda nya datakällor i statistikproduktionen och samtidigt minska den administrativa bördan för företag behövs IT-infrastruktur som stödjer denna förflyttning. Fokus för programmet Effektivare användning av datakällor, EDK är att färdigställa plattformen med nödvändig funktionalitet för datafångst, metadatahantering samt andra tillhörande funktioner.

Pågående arbete med ett nytt produktionssystem för prisstatistiken (PriPro) innebär inte bara en moderniserad produktionsmiljö för statistiken, utan bidrar också med förutsättningar för att kunna minska uppgiftslämnarbördan.

Effektiv, innovativ och säker statistikproduktion

För att tillgodose nya användarbehov och kunna tillvarata de nya datakällor som är lämpliga för statistikproduktionen krävs att SCB:s statistikproduktionsprocess och IT-miljö understödjer detta på ett flexibelt och säkert sätt. Det görs genom att välja tekniska lösningar, baserade på generella IT-plattformar, där vi tillämpar processer som i hög grad är standardiserade och kvalitetssäkrade.

Statistikproduktionen håller på att ställas om från produktions system till en produktionsmiljö som drar nytta av gemensam datafångst, där data kan återanvändas i olika produkter. Nya data för statistikproduktion, exempelvis transaktionsdata eller satellitdata, kräver ökade förmågor kring sam användning och modellering. Förmågan att tillvarata de möjligheter som ML/AI-tekniken erbjuder måste höjas. Ett ökat fokus på geodata, inte minst inom miljö- och energiområdet, ställer också högre krav på en modern och funktionell geodataplattform. Vikten av att ha bra data och statistik som kan kopplas med geografisk position är stor, inte minst för att spegla frågor avseende krisberedskap och klimatpåverkan. Ett införande, bland annat bättre tekniska förutsättningar, för att kunna hantera geografisk information mer effektivt och strukturerat kommer göras under 2026.

En avgörande faktor, gemensam för flera av de större förflyttningarna som behöver göras inom området, är att vi har tillräcklig prestanda för stora datamängder och tekniska tjänster som möter verksamhetens behov. Det innebär att det är prioriterat att få SCB:s nya datacenter på plats.

Produktionsmiljön vidareutvecklas även för processerna inom området Bearbeta och Analysera (BoA). I denna miljö ska statistiker på ett flexibelt, informations-säkert och kvalitetssäkert sätt kunna utveckla, förvalta och köra produktionskod.

Genom att i första hand nyttja open-sourcelösningar skapas möjligheter att minska beroendet av exempelvis SAS och därmed licenskostnaderna inom detta område. På sikt kommer också produktunika system kunna avvecklas vilket innebär ett minskat förvaltningsbehov. Utvecklingen av Nationalräkenskapernas FIBER-plattform ska slutföras med den funktionalitet som behövs i verksamheten. Balsam är en annan viktig plattform att få på plats för att enkelt och säkert kunna använda AI i statistikproduktionen.

Den tekniska utvecklingen behöver gå hand i hand med kompetensväxling och kompetensutveckling. Programmeringsspråken R och Python kommer på sikt vara mer centrala än SAS och SQL. En avgörande faktor är också att bredda och fördjupa kunskaperna kring maskininlärning och generativ AI i statistikproduktionen.

De utmaningar som behöver hanteras inom säkerhetsområdet, cyber- och informationssäkerhet inkluderat, är något som ständigt behöver vara ett perspektiv som präglar den verksamhetsutveckling som bedrivs på alla plan. En utgångspunkt för arbetet kommer vara resultatet från den säkerhetsskyddsanalys som gjordes under hösten 2025.

Vi utvecklar verksamheten och oss själva

Inom ramen för fokusåret **Vilja att förflytta – kraft att förändra** ska vi inspirera till nytänkande i både små och stora sammanhang. Utgångspunkten är verksamhetsnära kompetensutveckling. Under året erbjuds en serie aktiviteter som ger medarbetarna verktyg att utmana invanda arbetssätt, stimulera nyfikenhet och främja lärande.

Satsningen syftar till att skapa en gemensam förståelse för de faktorer som är avgörande för SCB:s utveckling. Den ska stärka vår förmåga att förena kärnvärden som kvalitet och stabilitet med modet att pröva nya metoder, tekniker och arbetssätt.

Starkare tillsammans

En utökad roll som data steward

Det pågår ett omfattande arbete inom offentlig sektor för att modernisera datahanteringen och bättre tillvarata den strategiska resurs som data utgör. Det är också en fråga som är påtaglig för de flesta statistikmyndigheterna som vi möter i det internationella statistiksamarbetet. För en statistikmyndighet är datahantering en del av kärnuppdraget och vi har en central roll i att driva utvecklingen framåt. Regeringen har därtill pekat på SCB kan ha en roll att fylla här, och en dialog har förts om ett kommande regeringsuppdrag.

De framväxande kraven på området präglas av ökad samverkan, innovation och ett mer systematiskt nyttjande av data. För att tydliggöra hur SCB kan bidra till ökad samhällsnytta inom dataområdet har en intern utredning initierats.

Utredningen ska bland annat analysera förutsättningarna för att etablera en ny data stewardfunktion som skulle utgöra ett potentiellt viktigt steg mot en mer sammanhållen, effektiv och ändamålsenlig offentlig datahantering på nationell nivå. En sådan funktion kan också främja ökad återanvändning av offentliga data och därigenom stärka både transparens och effektivitet i den offentliga förvaltningen.

Prioriterade områden inför kommande år

De övergripande prioriteringar SCB:s ledningsgrupp gjort omfattar både enskilda projekt och pågående insatser för att realisera SCB:s strategi samt aktiviteter för att bättre löpande kunna följa upp och prioritera vårt utvecklingsarbete.

Etableringen av SCB:s **nya datacenter** behöver slutföras under 2026 för att dels säkerställa en tillräcklig kapacitet för datalagring, dels för att skapa förutsättningar för nya tekniska tjänster som ska möjliggöra nyttjandet av nya IT-lösningar, exempelvis Balsam.

En väsentlig ambition i målbilden för Säkrad datatillgång har varit initiativet **Effektiva användning av datakällor (EDK)** vilket ska säkerställa en förmåga att effektivare och flexiblare samla in och hantera data; samt skapa enhetlighet och tillgängliggöra data bättre. Under kommande år är det centralt att säkerställa att nödvändig funktionalitet inom datafångst och metadatahantering samt övrig tillhörande funktionalitet kommer på plats. Under 2026 fortsätter förberedelserna för att under 2027 fasa ut verktyget MetaPlus. Under året planläggs också i vilken ordning Datasetkatalogen ska fyllas med innehåll.

Det befintliga produktionssystemet för att ta fram prisstatistik som KPI, KPIF och PPI byggdes när datainsamlingen baserades på att prisuppgifter samlades in direkt i butik. Idag används i allt högre utsträckning webbskrapning och kassaregister som indatakällor. Projektet **Produktionssystem för bättre prisstatistik och minskad uppgiftslämnarbördan PriPro**, handlar om att utveckla systemet för några av SCB:s viktigaste produkter. Det syftar till att säkra en effektiv hantering av datatillgången, stärka förmågan att leverera statistik med högre precision och tillförlitlighet samt minska uppgiftslämnarbördan. Det är sammantaget starka drivkrafter till att SCB prioriterar detta initiativ.

För att möta nya sätt att producera statistik krävs att SCB underlättar för flexibel bearbetning och analys. I detta ingår bland annat att möjliggöra maskininlärning på ett systematiskt och säkert sätt. Något som SCB:s nuvarande tekniska lösningar inom detta område till stor del saknar. Med stöd av **plattformen Balsam** ska SCB kunna utforska nya tekniker och data som webbskrapning av företagens webbplatser, textanalys av resultat och årsredovisningar med mera. Balsam ska också möjliggöra att programspråken R och Python (eller annan open source) kan användas på ett säkert och effektivt sätt. Den ska också möjliggöra den utveckling av våra processer som kan ta stöd av AI. Det utgör centrala förutsättningar att vi ska kunna fortsätta att utveckla verksamheten och på sikt också göra oss

mindre beroende av SAS. Under 2026 kommer stöd för maskininlärning samt källkodshantering att utvecklas. Som en följd av etableringen av SCB:s data-center kommer också lösning för datalagring vara på plats. En utvärdering av den öppna källkodsplattformen Onyxia pågår och kommer ligga till grund för hur Balsam som plattform sätts upp. Då Balsam kommer göras tillgänglig för externa användare förbereds också ett utbildningspaket.

Under de senaste åren har **direktinsamlingen från individer och hushåll utvecklats**. Införande av kombinerad insamling, webboffensiv ansats och digitala utskick har inneburit en påtaglig effektivisering. Det finns fortsatt behov av att utveckla direktinsamlingen riktad mot individer och hushåll. Exempel på åtgärder som planeras för 2026 är en förstudie om ett moderniserat it-stöd för intervjuverksamheten vilket ska möjliggöra användning av relevant AI-stöd, införande av kombinerad insamling i ytterligare grupper i AKU och fastställande av arbetssätt för att nyttja partiella svar i undersökningar som samlas in via webben. Dessutom initieras ett arbete för att införa automatisk uppringning för att minska den tid som intervjuare lägger på icke-svar. Det finns ytterligare områden att utveckla som bidrar till en kostnadseffektiv direktinsamling från individer och hushåll med ändamålsenlig kvalitet och arbetet med detta kommer att fortsätta.

Ett annat prioriterat område är **automatisering** som innebär att vi behöver använda teknik och system i större utsträckning än vad vi gör idag. Vi behöver utforska hur vi i ännu högre grad kan ersätta manuella, repetitiva eller tidskrävande arbetsmoment med självstyrande system eller programvara för att öka effektiviteten, minska fel och frigöra resurser för mer värdeskapande arbete. En stor del av SCB:s verksamhet kännetecknas av datahantering i vid mening. Vår preliminära bedömning är att datahanteringen, även om den i många fall ställer krav på särskild expertkunskap, är ett område som skulle kunna automatiseras ytterligare, eftersom informationen till övervägande del är digital genom hela processen för framställning av statistik. Det pågår ett intensivt utvecklingsarbete på SCB såväl för att anpassa statistiken efter EU-krav och datainsamlingen efter uppgiftslämnarnas förutsättningar, som för att effektivisera verksamheten. Det har dock i flera fall varit svårt att realisera just effektiviseringarna. Av detta skäl genomförs under första halvan av 2026 en förstudie med fokus på möjligheten att ytterligare automatisera verksamheten. Den ska omfatta en kartläggning av var dessa möjligheter i huvudsak finns samt i vilken utsträckning pågående initiativ adresserar dessa möjligheter. Förstudien ska också lämna förslag på ytterligare eventuella åtgärder som är motiverade för att åstadkomma ökad automatisering under de kommande åren.

Tabell 1: Prioriterade områden med milstolpar

Prioriterat initiativ	Milstolpe
Direktinsamling Individer och hushåll	Minskad direktinsamling, antalet timmar har minskat med 40 % jämfört med 2021
	Direktinsamling från individer och hushåll har ändamålsenlig kvalitet
	Direktinsamling från individer och hushåll är kostnadseffektiv
	Direktinsamling från individer och hushåll är enkel för uppgiftslämnarna
Nya datacentret är etablerat	Pilotmigring genomförd
	Merparten av befintlig produktionsmiljö är migrerad
	Slutföra migring och påbörja uppbyggnad av nya förmågor
Skapa förutsättningar för framtidens datafångst, (EDK, effektivare användning av datakällor)	It-stöd för datafångst och hantering av datamaterial som sekundäranvänds för statistikproduktion är en del av SCB:s gemensamma produktionsmiljö
	It-stöd för datafångst och hantering av datamängder används vid REG. It-stöd överlämnat till förvaltning
	Dokumentation av datamängder (innehållsmetadata) görs i MINK och Metaplus är avvecklad
	Implementera befintliga datakällor i den gemensamma produktionsmiljön för att skapa förutsättningar för att öka tillgängligheten på sikt
Produktionssystem för bättre prisstatistik och minskad uppgiftslämnarbördas PriPro är etablerat	Vi har implementerat produktionssystemet PRIPRO (PPI, TPI och BKI) i prisstatistiken
	Vi har implementerat produktionssystemet PRIPRO (KPI) i prisstatistiken
	Skapa förvaltningsstruktur för egenutvecklade komponenter i R
Plattformen Balsam är etablerad	Vi har levererat BALSAM enligt beskrivningen i BP-medel och för användning i SCB
	Åtkomst till datakällor med autentisering
	Skapa förutsättningar för organiserad förvaltning av plattformen och dess ingående komponenter
Automatisering	Förstudie genomförd som kartlagt möjligheter till ytterligare automatisering i verksamheten och i vilken utsträckning pågående initiativ adresserar detta

7,6%

I Sverige finns det nästan 40 400 kvadratkilometer inlandsvatten. I förhållande till landets totalareal (land, sjöar, vattendrag och havsvatten) så utgör andelen inlandsvatten 7,6 procent.